

9.11.2018

A8-0057/ 001-001

AMANDMANI 001-001

podnositelj Odbor za ekonomsku i monetarnu politiku

Izvješće

Andreas Schwab

A8-0057/2018

Ovlašćivanje tijela nadležnih za tržišno natjecanje i osiguravanje pravilnog funkcioniranja unutarnjeg tržišta

Prijedlog direktive (COM(2017)0142 – C8-0119/2017 – 2017/0063(COD))

Amandman 1

AMANDMANI EUROPSKOG PARLAMENTA *

na Prijedlog Komisije

2017/0063 (COD)

Prijedlog

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o ovlašćivanju tijela država članica nadležnih za tržišno natjecanje za učinkovitije provođenje pravila i osiguravanje pravilnog funkcioniranja unutarnjeg tržišta

(Tekst značajan za EGP)

* Amandmani: novi ili izmijenjeni tekst označuje se podebljanim kurzivom; a brisani tekst oznakom **■** .

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegove članke 103. i 114.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrtu zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora¹,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,

budući da:

- (1) Članci 101. i 102. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) pitanje su javnog poretka te bi se trebali učinkovito primjenjivati širom Unije kako bi se osiguralo nenarušavanje tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu. Učinkovita provedba članaka 101. i 102. UFEU-a potrebna je kako bi se osigurala otvorenija **i poštenija** konkurentna tržišta u Europi, na kojima se poduzeća više natječu na temelju svojih zasluga i bez prepreka pristupanju tržištu koje su postavila poduzeća, čime im se omogućuje da generiraju bogatstvo i otvaraju nova radna mjesta. Njome se potrošače **i poduzeća aktivna na unutarnjem tržištu** štiti od poslovnih praksi kojima se cijene robe i usluga drže umjetno visokima te povećava izbor inovativnih roba i usluga.
- (2) Javnu provedbu članaka 101. i 102. UFEU-a obavljaju nacionalna tijela država članica nadležna za tržišno natjecanje usporedno s Komisijom u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 1/2003⁽²⁾. Nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje i Komisija zajedno čine mrežu javnih tijela koja blisko surađuju i primjenjuju pravila EU-a o tržišnom natjecanju (Europska mreža za tržišno natjecanje).
- (2a) ***Da bi se spriječilo uvođenje nepotrebnih novih postupaka u državama članicama, ovom se Direktivom ne dovodi u pitanje postojeća podjela ovlasti za donošenje odluka i istražnih ovlasti među tijelima nadležnima za tržišno natjecanje u pojedinim državama članicama.***

¹ SL C , , str. .

² Uredba Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju koja su propisana člancima 81. i 82. Ugovora o EZ-u (SL L 1, 4.1.2003., str. 1.).

- (3) Člankom 3. stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 1/2003 nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje i nacionalni sudovi obvezuju se na primjenu članka 101. i 102. UFEU-a u pogledu sporazuma ili postupanja koji mogu utjecati na trgovinu među državama članicama. U praksi, nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje usporedno s člancima 101. i 102. UFEU-a primjenjuju odredbe nacionalnog prava tržišnog natjecanja. Stoga će ova Direktiva, čiji je cilj osigurati da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje imaju potrebna jamstva neovisnosti i ovlasti za provedbu i izricanje kazni kako bi mogla učinkovito primjenjivati članke 101. i 102. UFEU-a, neizbježno utjecati na odredbe nacionalnog prava tržišnog natjecanja koje nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje primjenjuju usporedno.
- (4) Osim toga, i davanje ovlasti nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje da prikupe sve informacije koje se odnose na poduzetnika koji je predmet istrage u digitalnom obliku, bez obzira na medij na kojem su pohranjene, trebalo bi utjecati na opseg ovlasti nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje u slučajevima u kojima ona u ranim fazama postupka poduzmu odgovarajuću istražnu mjeru također na temelju odredbi nacionalnog prava tržišnog natjecanja koje se primjenjuju usporedno s člancima 101. i 102. UFEU-a. Davanjem nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje inspekcijskih ovlasti različitog opsega, ovisno o tome hoće li ona u konačnici primijeniti samo odredbe nacionalnog prava tržišnog natjecanja ili usporedno i članke 101. i 102. UFEU-a, narušila bi se učinkovitost provedbe prava tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu. U skladu s tim, područje primjene ove Direktive trebalo bi obuhvatiti primjenu članka 101. i 102. UFEU-a na samostalnoj osnovi i usporednu primjenu nacionalnog prava tržišnog natjecanja na isti predmet. Iznimka je tome zaštita izjava za oslobađanje ili smanjenje kazne i prijedloga za nagodbu, koja se odnosi i na nacionalno pravo tržišnog natjecanja primijenjeno na samostalnoj osnovi.
- (5) Za mnoga nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje nacionalnim pravom ne predviđaju se potrebna jamstva neovisnosti i ovlasti za provedbu i izricanje kazni kako bi ona mogla učinkovito primjenjivati ta pravila. Time se narušava njihova sposobnost učinkovite primjene članka 101. i 102. UFEU-a i prema potrebi, usporedno s člancima 101. i 102. UFEU-a, odredbi nacionalnog prava tržišnog natjecanja. Na primjer, u okviru nacionalnog prava mnoga nacionalna tijela nadležna za tržišno

natjecanje nemaju učinkovite instrumente za otkrivanje povreda članaka 101. i 102. UFEU-a, izricanje kazni poduzećima koja povređuju propise ili nemaju *odgovarajuće ljudske i financijske* resurse *te proračunsku samostalnost* koji su im potrebni za učinkovitu primjenu članaka 101. i 102. UFEU-a. To može prouzročiti potpuni izostanak djelovanja tih tijela ili ograničiti njihove mjere provedbe. Budući da mnoga nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje nemaju dovoljno operativnih instrumenata i jamstava kako bi učinkovito provodila članke 101. i 102. UFEU-a, ishodi postupaka u pogledu poduzetnika koji primjenjuju protutržišne prakse mogu biti vrlo različiti ovisno o državi članici u kojoj oni posluju: oni mogu biti potpuno pošteđeni mjera provedbe članaka 101. ili 102. UFEU-a ili podložni neučinkovitim mjerama provedbe. Primjerice, u nekim državama članicama poduzetnici mogu s pomoću restrukturiranja izbjeći obvezu plaćanja kazni. Zbog neujednačene provedbe članaka 101. i 102. UFEU-a i primjene odredbi nacionalnog prava tržišnog natjecanja usporedno s člancima 101. i 102. UFEU-a propuštaju se prilike uklanjanja prepreka pristupanju tržištu i uspostave *poštenijih* konkurentnih tržišta širom Unije na kojima se poduzetnici natječu na temelju svojih zasluga. Posljedice trpe posebno poduzetnici i potrošači u onim državama članicama u kojima su nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje slabije opremljena za učinkovitu provedbu pravila. Poduzetnici se ne mogu natjecati na temelju svojih zasluga ako postoje sigurna utočišta za protutržišne prakse, na primjer, zato što nije moguće prikupiti dokaze o protutržišnim praksama ili zato što poduzetnici mogu izbjeći obvezu plaćanja kazni. Njih se stoga odvraća od ulaska na ta tržišta i ostvarivanja njihovih prava poslovnog nastana te pružanja robe i usluga na tim tržištima. Potrošači u državama članicama u kojima je provedba slabija ne ostvaruju koristi učinkovite provedbe tržišnog natjecanja. Stoga se neujednačenom provedbom članaka 101. i 102. UFEU-a i primjenom odredbi nacionalnog prava tržišnog natjecanja usporedno s člancima 101. i 102. UFEU-a diljem *Unije* narušava tržišno natjecanje na unutarnjem tržištu i njegovo pravilno funkcioniranje.

- (6) Nedostaci i ograničenja u instrumentima i jamstvima nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje narušavaju sustav paralelnih nadležnosti za provedbu članaka 101. i 102. UFEU-a, koji je osmišljen tako da funkcionira kao povezana cjelina na temelju bliske suradnje u okviru Europske mreže za tržišno natjecanje. Taj sustav ovisi o tome može li se jedno nadležno tijelo osloniti na drugo da u njegovo ime provede mjere utvrđivanja činjeničnog stanja *kako bi se potaknula suradnja i*

uzajamna pomoć među državama članicama. Međutim, to ne funkcionira dobro ako određena nacionalna tijela još uvijek nemaju primjerene instrumente za utvrđivanje činjeničnog stanja. U drugim ključnim aspektima nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje ne mogu si pružati uzajamnu pomoć. Na primjer, u većini država članica poduzetnici koji posluju prekogranično mogu izbjeći plaćanje kazni ako nemaju pravnu prisutnost na nekim državnim područjima država članica u kojima posluju. Time se smanjuju poticaji da se poštuju članci 101. i 102. UFEU-a. Posljedičnom neučinkovitošću provedbe narušava se tržišno natjecanje poduzetnika koji posluju u skladu sa zakonom te potkopava povjerenje potrošača u unutarnje tržište, posebno u digitalnom okruženju.

- (7) U cilju postizanja istinski zajedničkog područja provedbe tržišnog natjecanja u Europi, na kojemu se za poduzetnike koji posluju na unutarnjem tržištu osiguravaju ravnopravniji uvjeti, a za potrošače smanjuju nejednaki uvjeti, postoji potreba da se uspostave minimalna jamstva neovisnosti, *odgovarajući financijski, ljudski i tehnološki resursi* te ključne ovlasti za provedbu i izricanje kazni pri primjeni članaka 101. i 102. UFEU-a i, usporedno s člancima 101. i 102. UFEU-a, odredbi nacionalnog prava tržišnog natjecanja kako bi nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje mogla biti potpuno učinkovita.
- (8) Primjereno je utemeljiti ovu Direktivu na dvojnoj pravnoj osnovi članaka 103. i 114. UFEU-a. To je zato što se ovom Direktivom ne obuhvaća samo primjena članaka 101. i 102. UFEU-a i usporedno s tim člancima primjena odredbi nacionalnog prava tržišnog natjecanja, nego i nedostaci i ograničenja u instrumentima i jamstvima nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje u pogledu primjene članaka 101. i 102. UFEU-a, koji negativno utječu i na tržišno natjecanje i na pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta.
- (9) Uspostavom minimalnih jamstava kako bi se osiguralo da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje *jednoobrazno i* učinkovito primjenjuju članke 101. i 102. UFEU-a ne dovodi se u pitanje sposobnost država članica da zadrže ili uvedu opsežnija jamstva neovisnosti i sredstva za nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje te detaljnija pravila o ovlastima za provedbu i izricanje kazni tih tijela. Posebno, države članice mogu nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje,

uz temeljni niz ovlasti utvrđen ovom Direktivom, dodijeliti dodatne ovlasti kako bi se dodatno poboljšala njihova učinkovitost.

- (10) S druge strane, potrebna su detaljna pravila u području uvjeta za dodjelu oslobađanja od kazne ili njezino smanjenje za tajne kartele. Poduzeća će priznati sudjelovanje u tajnim kartelima samo ako imaju dovoljnu pravnu sigurnost da će biti oslobođena od kazni. Znatne razlike među programima oslobađanja od kazne ili njezinog smanjenja koji se primjenjuju u državama članicama dovode do pravne nesigurnosti za potencijalne podnositelje zahtjeva za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje, što može oslabiti njihove poticaje za podnošenje tih zahtjeva. ***Te razlike također mogu dovesti do toga da nekoliko članova tajnog kartela pokušava iskoristiti prednosti programa oslobađanja od kazne u različitim državama članicama.*** Kada bi države članice mogle primjenjivati ***jasnija i usklađena pravila*** o oslobađanju od kazne ili njezinom smanjenju u području obuhvaćenom ovom Direktivom, to bi bilo ne samo ***usmjereno prema*** cilju zadržavanja poticaja za podnositelje kako bi se provedba tržišnog natjecanja u Uniji učinila što učinkovitijom, nego bi i ***jamčilo*** jednakost uvjeta za sve poduzetnike koji posluju na unutarnjem tržištu. Time se države članice ne sprečava da primjenjuju programe oslobađanja od kazne ili njezina smanjenja koji ne obuhvaćaju samo tajne kartele, nego i druge povrede članaka 101. i 102. UFEU-a i jednakovrijednih nacionalnih odredbi.
- (11) Ova se Direktiva ne primjenjuje na nacionalne zakone u mjeri u kojoj se njima predviđa izricanje kazne za kazneno djelo fizičkim osobama, osim u pogledu pravila kojima se uređuje interakcija između programâ oslobađanja od kazne ili njezinog smanjenja i izricanja kazni fizičkim osobama.
- (12) Izvršavanje ovlasti dodijeljenih nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje trebalo bi podlijegati odgovarajućim zaštitnim mjerama koje barem ispunjavaju standarde općih načela zakonodavstva Unije i Povelje Europske unije o temeljnim pravima ***u skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije, posebice u pogledu postupaka koji bi mogli dovesti do izricanja kazni.*** Te zaštitne mjere uključuju pravo na dobru upravu i poštovanje prava poduzetnika na obranu, čija je bitna sastavnica pravo na saslušanje. Posebno, nacionalna tijela za tržišno natjecanje trebala bi obavijestiti stranke iz istražnog postupka o preliminarno utvrđenim činjenicama protiv

njih u skladu s člankom 101. ili člankom 102. UFEU-a prije donošenja odluke koja negativno utječe na njihove interese, a te bi stranke trebale imati mogućnost učinkovitog iznošenja svojih stajališta o tim činjenicama prije donošenja te odluke. ***Stoga je neophodno da stranke iz istražnog postupka u najmanju ruku prime obavijest o utvrđenim činjenicama u kojoj se navode sve činjenice na koje se nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje namjerava pozvati u svojoj konačnoj odluci o povredi koja negativno utječe na dotično poduzeće.*** Stranke koje su obaviještene o preliminarno utvrđenim činjenicama o navodnoj povredi članka 101. ili članka 102. UFEU-a trebale bi imati pravo na uvid u relevantni spis predmeta nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje kako bi mogle učinkovito ostvariti svoja prava na obranu. Pri tome se mora uvažavati legitimni interes poduzetnika u pogledu zaštite njihovih poslovnih tajni te se pravo na uvid ne odnosi na povjerljive podatke i interne dokumente i korespondenciju između nacionalnih tijela za tržišno natjecanje i Komisije. Osim toga, poduzetnici adresati odluka nacionalnih tijela za zaštitu tržišnog natjecanja ***koja otkriju povredu*** članka 101. ili članka 102. UFEU-a ***ili koja određuju pravne lijekove ili kazne*** trebali bi imati pravo na učinkovit pravni lijek pred sudom u skladu s člankom 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima ***i člankom 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.*** Te konačne odluke nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje trebale bi biti obrazložene kako bi se omogućilo da njihovi adresati mogu utvrditi razloge za tu odluku i ostvariti svoje pravo na učinkovit pravni lijek. ***Nadalje, u skladu s pravom na dobru upravu države članice trebaju osigurati da prilikom primjene članaka 101. i 102. UFEU-a nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje postupke provode u razumnom roku.*** Zaštitne mjere trebalo bi oblikovati tako da se postigne ravnoteža između poštovanja temeljnih prava poduzetnika i obveze osiguranja učinkovite provedbe članaka 101. i 102. UFEU-a.

- (13) Ovlašćivanje nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje da članke 101. i 102. UFEU-a primjenjuju nepristrano i u zajedničkom interesu učinkovite provedbe europskih pravila o tržišnom natjecanju ključna je sastavnica učinkovite i ujednačene primjene tih pravila.
- (14) Trebalo bi ojačati neovisnost nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje kako bi se osigurala učinkovita i ujednačena primjena članaka 101. i 102. UFEU-a. U tu bi

svrhu trebalo u nacionalnom pravu donijeti izričitu odredbu kako bi se osiguralo da su u primjeni članaka 101. i 102. UFEU-a nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje zaštićena od vanjske intervencije ili političkog pritiska koji mogu ugroziti njihovu neovisnu procjenu predmeta koji im se podnose. Zato bi unaprijed trebalo utvrditi ***jasna i transparentna pravila te postupke za imenovanje i razloge za razrješenje članova tijela koje je u okviru nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje nadležno za donošenje odluka*** kako bi se otklonila bilo kakva osnovana sumnja u nepristranost tog tijela i njegovu neovisnost od utjecaja vanjskih čimbenika. ***Nadalje, radi jačanja njihove nepristranosti novčane kazne koje izriču nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje ne bi se smjele koristiti za njihovo izravno financiranje.***

- (15) Kako bi se zajamčila neovisnost nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje, njihovi ***čelnici***, članovi tijela nadležnog za donošenje odluka ***i osoblje*** trebali bi se ponašati pošteno i suzdržavati od svake radnje koja nije u skladu s obavljanjem njihovih dužnosti. ***Stoga bi se***, tijekom svog zaposlenja i mandata te tijekom razumnog razdoblja nakon toga, trebali suzdržati od svake djelatnosti koja nije u skladu s njihovom funkcijom ***i koja bi u pojedinom slučaju mogla izazvati sukob interesa.*** Nadalje, to podrazumijeva i da tijekom svog zaposlenja i mandata oni ne bi smjeli imati interese u poslovnim subjektima ili organizacijama ***koje su predmet postupaka za provedbu članaka 101. i 102. UFEU-a i u kojima sudjeluju*** ako to može ugroziti njihovu neovisnost ***u vođenju dotičnog slučaja.*** Osoblje i članovi tijela nadležnog za donošenje odluka trebali bi prijaviti svaki interes ili imovinu zbog koje bi se pri obavljanju svojih dužnosti mogli naći u sukobu interesa. Oni bi trebali biti obvezni obavijestiti tijelo nadležno za donošenje odluka, njegove ostale članove ili, u slučaju nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje u kojima ovlast za donošenje odluka ima samo jedna osoba, njihovo tijelo za imenovanje, ako su u obavljanju svojih dužnosti pozvani da odluče o predmetu u kojem imaju interes koji bi mogao narušiti njihovu nepristranost.

- (15a) ***Sva nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi objaviti kodeks ponašanja kojim se, ne dovodeći u pitanje primjenu strožih nacionalnih pravila, obuhvaćaju barem pravila kojima se izbjegavaju sukobi interesa, uključujući***

odredbe o razdobljima mirovanja i prihvaćanju poziva, te pravila o aktivnostima koje poduzimaju privatne osobe.

- (16) Neovisnost nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje ne isključuje ni sudski nadzor ni parlamentarni nadzor u skladu s pravom država članica. Zahtjevima u pogledu odgovornosti isto se tako pridonosi osiguravanju vjerodostojnosti i legitimnosti djelovanja nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje. Razmjerni zahtjevi u pogledu odgovornosti uključuju i objavu periodičnih izvješća o aktivnostima nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje koja ona podnose državnom ili parlamentarnom tijelu. Nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje mogu podlijegati i kontroli ili nadzoru njihovih financijskih izdataka, pod uvjetom da to ne utječe na njihovu neovisnost.
- (17) Nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi moći odrediti prioritete svojih postupaka za provedbu članaka 101. i 102. UFEU-a kako bi učinkovito upotrebljavala svoje resurse i kako bi se mogla usredotočiti na sprečavanje i otklanjanje protutržišnog ponašanja kojim se narušava tržišno natjecanje na unutarnjem tržištu. Ona bi u tu svrhu trebala moći odbaciti pritužbe uz obrazloženje da nisu prioritetne, ***osim onih koje su podnijela relevantna nacionalna javna tijela pod uvjetom da to ne utječe na resurse nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje.*** Time se ne bi smjela dovoditi u pitanje ovlast nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje da odbace pritužbe iz drugih razloga, kao što je nenadležnost, ili da odluče da ne postoji temelj za njihovo djelovanje. ***U slučaju odbacivanja pritužbe njezinog podnositelja treba o tome pravovremeno obavijestiti te priložiti obrazloženje. Nadalje, ako je pritužba službeno podnesena, odluka o odbacivanju treba podlijegati učinkovitim pravnim lijekovima.*** Ovlast nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje da odrede prioritete svojih postupaka provedbe ne dovodi u pitanje pravo vlade države članice da za nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje donese smjernice u pogledu opće politike ili prioriteta koje nisu povezane s posebnim postupcima za provedbu članaka 101. i 102. UFEU-a.
- (18) Nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi imati ***dostatne*** resurse, u smislu ***kvalificiranog*** osoblja, ***pravne i ekonomske*** stručnosti, financijskih sredstava te tehničke ***i tehnološke*** opreme, kako bi se osiguralo da mogu učinkovito obavljati svoje

zadaće u primjeni članaka 101. i 102. UFEU-a. U slučaju da se njihove dužnosti i ovlasti na temelju nacionalnog prava prošire, resursi koji su potrebni za obavljanje tih zadaća i dalje trebaju biti dovoljni. *Neovisnost nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje trebala bi se povećati tako da im se omogući da samostalno odlučuju o dodjeli proračunskih sredstava u svrhu obavljanja svojih dužnosti, ne dovodeći u pitanje nacionalna proračunska pravila i postupke.*

- (18a) *Kako bi se osiguralo učinkovito praćenje provedbe ove Direktive, države članice trebale bi osigurati da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje vladinom ili parlamentarnom tijelu podnose javno dostupna periodična izvješća o svojim aktivnostima i resursima. Ta bi izvješća trebala sadržavati informacije o imenovanjima i razrješenjima članova tijela nadležnog za donošenje odluka, o iznosu sredstava dodijeljenih u relevantnoj godini te o svim promjenama tog iznosa u odnosu na prethodne godine. Ta bi izvješća trebalo slati na razinu Unije.*
- (19) Nacionalnima tijelima nadležnima za tržišno natjecanje potreban je minimalni skup zajedničkih istražnih ovlasti i ovlasti donošenja odluka kako bi mogla učinkovito provoditi članke 101. i 102. UFEU-a.
- (20) Nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi imati stvarne istražne ovlasti za otkrivanje sporazuma, odluke ili usklađenog djelovanja koji su zabranjeni člankom 101. UFEU-a ili zlouporabe vladajućeg položaja koja je zabranjena člankom 102. u bilo kojoj fazi postupaka koji se vode pred njima.
- (21) Istražne ovlasti nacionalnih upravnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje trebaju biti primjerene kako bi se s pomoću njih odgovorilo na izazove provedbe u digitalnom okruženju te nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje omogućilo da prikupi sve informacije u digitalnom obliku, uključujući podatke dobivene forenzički, koje su povezane s poduzetnikom ili udruženjem poduzetnika koji je predmet istražne mjere, bez obzira na medij (kao što su prijenosna računala, mobilni telefoni, drugi mobilni uređaji *i pohranjivanje u oblak*) na kojem su pohranjene.
- (22) Nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi imati ovlasti za inspekciju prostora poduzetnika i udruženja poduzetnika koji su predmet postupaka u pogledu primjene članaka 101. i 102. UFEU-a, kao i drugih sudionika na tržištu koji bi

mogli posjedovati informacije koje su relevantne za te postupke. Nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi moći obavljati te inspekcije ako postoje barem opravdani razlozi za sumnju na povredu članka 101. ili članka 102. UFEU-a. ***Ovom se Direktivom države članice ne sprečava da za takve inspekcije zatraže prethodno odobrenje od nacionalnog sudskog tijela.***

- (23) Kako bi ovlast nacionalnih upravnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje da provode inspekcije bila učinkovita, njome bi im se trebao omogućiti pristup informacijama koje su dostupne poduzetniku ili udruženju poduzetnika ili osobi koja podliježe inspekciji i koje se odnose na poduzetnika iz istražnog postupka.
- (24) Kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri smanjilo nepotrebno produljenje inspekcija, nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi imati ovlast nastaviti pregledavati primjerke ili izvratke iz poslovnih knjiga i poslovne dokumentacije povezane s poslovanjem poduzetnika ili udruženja poduzetnika koji su predmet inspekcije u prostorima nadležnog tijela ili u drugim za to određenim prostorima.
- (25) Iskustvo pokazuje da se poslovna dokumentacija ponekad čuva u domovima direktora ili drugih osoba koje rade za poduzetnika, posebno zbog sve većeg korištenja fleksibilnim radnim aranžmanima. Kako bi se osigurala učinkovitost inspekcija, nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi imati ovlast pristupa svim prostorima, uključujući i privatnim domovima, ako postoji opravdana sumnja da se ondje čuva poslovna dokumentacija koja može biti bitan dokaz povrede članka 101. ili članka 102. UFEU-a. Za izvršavanje te ovlasti trebalo bi prethodno dobiti odobrenje sudskog tijela. Time se države članice ne sprečava da u slučajevima iznimne žurnosti zadaće nacionalnog sudskog tijela povjere nacionalnom upravnom tijelu nadležnom za tržišno natjecanje koje djeluje kao sudsko tijelo.
- (26) Nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi imati ovlasti zatražiti dostavljanje informacija koje su neophodne za otkrivanje sporazuma, odluke ili usklađenog djelovanja koji su zabranjeni člankom 101. UFEU-a ili zlouporabe koja je zabranjena člankom 102. To bi trebalo uključivati pravo da se zatraže informacije ***pohranjene u bilo kojem digitalnom obliku, uključujući e-poruke i poruke s aplikacija za trenutnu razmjenu poruka, te bez obzira na to gdje su one***

pohranjene, *među ostalim u oblaku ili na serverima*, pod uvjetom da su dostupne adresatu zahtjeva za informacije. *Zbog tog se prava poduzetniku ne bi smjela nametati obveza koja je nerazmjerna u odnosu na zahtjeve istrage, primjerice, to ne smije dovesti do neopravdanih troškova ili napora za poduzetnika. Iako je pravo zahtijevanja informacija ključno za otkrivanje povreda, opseg tih zahtjeva trebao bi biti primjeren. Tim se zahtjevima ne bi smjelo primorati poduzetnika da prizna da je počinio povredu jer je dokazivanje te tvrdnje obveza nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje.* Iskustvo pokazuje da i informacije koje su dobrovoljno dostavile treće osobe, kao što su natjecatelji, kupci i potrošači na tržištu, mogu biti vrijedan izvor informacija za strogu i informiranu provedbu te bi nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala poticati takve doprinose.

- (27) Nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi imati učinkovita sredstva za ponovnu uspostavu tržišnog natjecanja na tržištu s pomoću uvođenja proporcionalnih strukturnih mjera i mjera praćenja poslovanja *koje su razmjerne počinjenoj povredi propisa i neophodne kako bi se ona uklonila.*
- (27a) *Privremene mjere mogu biti važan instrument kojim se tijekom istrage jamči da povreda koja je predmet istrage ozbiljno i nepopravljivo ne naštetiti tržišnom natjecanju, čime bi na tržištu došlo do promjena koje bi bilo vrlo teško ispraviti bilo kojom odlukom koju bi na kraju postupka donijelo nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje. Da bi se spriječilo nanošenje takve nepopravljive štete tržišnom natjecanju, nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi imati mogućnost donošenja privremenih mjera. No, ovom se Direktivom nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje ne sprečava da u drugim primjerenim slučajevima donose privremene mjere. Odluka o donošenju privremenih mjera trebala bi biti valjana samo tijekom određenog razdoblja, bilo do okončanja postupka koje vodi nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje bilo tijekom definiranog razdoblja koje se može produžiti ako je to potrebno i prikladno. Države članice trebale bi osigurati da se primjerenost tih mjera može preispitati ubrzanim žalbenim postupkom. Kako bi se tijelima nadležnima za tržišno natjecanje omogućilo da se nose s promjenama na vrlo promjenjivim tržištima, Komisija bi trebala razmotriti dostupne mogućnosti za ubrzanje postupaka pred tijelima nadležnima za tržišno natjecanje u pogledu primjene članaka 101. i 102. ili za jednostavnije donošenje*

privremenih mjera. Komisija bi trebala provesti studiju i do kraja 2020. predstaviti rezultate Europskom parlamentu i Vijeću te po potrebi o tome podnijeti zakonodavni prijedlog. Nadalje, države članice trebale bi stvoriti uvjete potrebne da bi se zajamčilo da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje mogu u praksi koristiti privremene mjere.

(28) Ako poduzetnici ili udruženja poduzetnika tijekom postupka kojim se u konačnici određeni sporazum ili usklađeno djelovanje ocijeni zabranjenim, nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje ponude obveze kojima se otklanja njihova zabrinutost, tim bi nadležnim tijelima trebalo omogućiti da donesu odluke kojima navedene obveze postaju obvezujuće za predmetne poduzetnike i provedive protiv njih. *U načelu, takve odluke o prihvaćanju obveza nisu primjerene u slučaju tajnih kartela, u pogledu kojih nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebaju izreći novčanu kaznu. U odlukama o prihvaćanju obveza* potrebno je utvrditi da više nema osnove za daljnje djelovanje nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje i to bez donošenja zaključka o postojanju povrede članka 101. ili članka 102. UFEU-a. Odluke o prihvaćanju obveza ne dovode u pitanje ovlasti tijela nadležnog za tržišno natjecanje i sudova država članica da utvrde povredu i donesu odluku u predmetu. *Nadalje, učinkoviti načini praćenja usklađenosti poduzetnika s obvezama i nametanja sankcija u slučaju neusklađenosti pokazali su se učinkovitim alatima za tijela nadležna za tržišno natjecanje. U slučajevima u kojima je došlo do bitnih promjena činjenica na kojima se temeljila odluka ili ako poduzetnik postupa suprotno svojim obvezama ili se odluka temeljila na nepotpunim, netočnim ili zavaravajućim informacijama koje su dostavile stranke, nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi imati učinkovit način za ponovno pokretanje postupaka.*

(29) Kako bi se osigurala učinkovita i ujednačena provedba članaka 101. i 102. UFEU-a, nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi imati ovlast da sama u upravnom postupku izravno izriču učinkovite, proporcionalne i odvrćajuće kazne poduzetnicima i udruženjima poduzetnika za povrede članka 101. ili članka 102. UFEU-a ili da traže izricanje kazni u nekaznenom sudskom postupku. Time se ne dovode u pitanje nacionalni zakoni država članica kojima se predviđa izricanje kazni od strane sudova u kaznenom postupku zbog povrede članka 101. i 102. UFEU-a.

- (30) Kako bi se osiguralo da poduzetnici i udruženja poduzetnika poštuju istražne ovlasti i ovlasti donošenja odluka nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje, nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje moraju moći sama u upravnom postupku izravno izricati učinkovite kazne za nepoštovanje ovlasti i periodične penale kako bi se navelo na poštovanje tih ovlasti ili tražiti izricanje kazni u nekaznenom sudskom postupku. Time se ne dovode u pitanje nacionalni zakoni država članica kojima se predviđa izricanje tih kazni od strane sudova u kaznenom sudskom postupku. Nadalje, ova Direktiva ne utječe ni na nacionalna pravila o standardu dokazivanja ni na obveze nacionalnih regulatornih tijela da utvrde činjenično stanje u odgovarajućem predmetu, pod uvjetom da su ta pravila i obveze u skladu općim načelima prava Unije. Kazne i periodične penale trebalo bi utvrditi u odnosu na ukupni prihod predmetnog poduzetnika i udruženja poduzetnika.
- (31) Kako bi se osigurala učinkovita i ujednačena primjena članaka 101. i 102. UFEU-a, pojam poduzetnika iz članaka 101. i 102. UFEU-a trebao bi se primjenjivati u skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije kao pojam kojim se označava gospodarska jedinica, čak i ako se ta gospodarska jedinica sastoji od nekoliko pravnih ili fizičkih osoba. U skladu s time, nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi moći upotrebljavati pojam za utvrđivanje odgovornosti matičnog društva i izricanje kazne tom društvu zbog postupanja jednog od njegovih društava kćeri ako to matično društvo i njegovo društvo kći čine jednu gospodarsku jedinicu. Kako bi se izbjeglo da poduzetnici s pomoću pravnih ili organizacijskih promjena izbjegnu obvezu plaćanja kazni za povrede članaka 101. i 102. UFEU-a, nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi moći utvrditi pravne ili ekonomske sljednike odgovornog poduzetnika i izreći im kazne za povrede članaka 101. i 102. UFEU-a u skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije.
- (32) Kako bi se osiguralo da se kaznama izrečenima za povrede članaka 101. i 102. UFEU-a odražava ekonomska važnost povrede, nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi uzeti u obzir težinu povrede. Nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi isto tako moći odrediti kazne koje su proporcionalne trajanju povrede. Te bi elemente trebalo ocijeniti u skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije. Posebno, u pogledu ocjene težine povrede Sud Europske unije utvrdio je da se u obzir moraju uzeti okolnosti slučaja, kontekst u kojem je došlo do povrede i

odvraćajući učinak kazni. Elementi koje je moguće uključiti u tu ocjenu jesu prihod koji se odnosi na robu i usluge u pogledu kojih je došlo do povrede te veličina i gospodarska moć poduzetnika, ***među ostalim je li riječ o malom i srednjem poduzeću s ograničenim portfeljom proizvoda***, zato što se njima odražava utjecaj koji je poduzetnik imao na tržištu. K tome, ponavljanje povreda od strane istog počinitelja pokazuje sklonost takvim povredama i zato je vrlo značajan pokazatelj težine predmetnog postupanja, a time i potrebe povećanja razine kazne u cilju učinkovitog odvraćanja. Pri određivanju iznosa kazne koju će izreći, nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi uzeti u obzir vrijednost poduzetnikove prodaje robe i usluga na koje se povreda izravno ili neizravno odnosi. Slično tome, nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi imati pravo povećati iznos kazne koju će izreći poduzetniku ili udruženju poduzetnika koje nastavi s istom povredom ili počini sličnu povredu, nakon što je Komisija ili nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje donijelo odluku kojom se utvrđuje da je isti poduzetnik ili isto udruženje poduzetnika povrijedilo članak 101. ili 102. UFEU-a. ***Osim toga, nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi moći voditi računa o gospodarskoj održivosti dotičnog poduzetnika i, u skladu s člankom 18. stavkom 3. Direktive 2014/104/EU Europskog parlamenta i Vijeća¹, o eventualnoj naknadi štete koja je isplaćena kao rezultat sporazumne nagodbe.***

- (33) Iskustvo je pokazalo da udruženja poduzetnika redovito sudjeluju u povredama prava tržišnog natjecanja te bi nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala moći izricati učinkovite kazne tim udruženjima. Pri ocjenjivanju težine povrede, kako bi se odredio iznos kazne u postupku protiv udruženja poduzetnika u kojem se povreda odnosi na poslovanje njezinih članova, trebalo bi uzeti u obzir zbroj prodaje robe i usluga na koje se povreda izravno ili neizravno odnosi, a koju su ostvarili poduzetnici koji su članovi tog udruženja. Kako bi naplata kazni koje su izrečene udruženjima poduzetnika za povrede koje su počinili bila i učinkovita, neophodno je propisati uvjete pod kojima nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje mogu naplaćivati kazne od članova udruženja, ako ono nije solventno. Pri tome nacionalna tijela

¹ ***Direktiva 2014/104/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. studenoga 2014. o određenim pravilima kojima se uređuju postupci za naknadu štete prema nacionalnom pravu za kršenje odredaba prava tržišnog natjecanja država članica i Europske unije (SL L 349, 5.12.2014., str. 1.)***

nadležna za tržišno natjecanje trebaju uzeti u obzir relativnu veličinu poduzetnika koji pripadaju udruženju, te posebno status malih i srednjih poduzetnika. Plaćanje kazne od strane jednog ili nekoliko članova udruženja poduzetnika ne dovodi u pitanje nacionalne propise kojima se osigurava naknada iznosa kazne koju su platili drugi članovi udruženja.

- (34) Velike su razlike u odvraćajućem učinku kazni u Europi i u nekim je državama članicama najveći iznos kazne koji se može izreći vrlo nizak. Kako bi se osigurao odvraćajući učinak kazne, nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi najveći iznos kazne utvrditi na razini koja nije manja od 10 % ukupnih globalnih prihoda predmetnog poduzetnika. Time se države članice ne bi smjelo spriječiti da zadrže ili uvedu viši najveći iznos kazne.
- (35) Programi oslobađanja od kazne ili njezina smanjenja ključni su instrument za otkrivanje kartela i njima se stoga pridonosi učinkovitom progonu najtežih povreda prava tržišnog natjecanja te izricanju kazni za takve povrede. Međutim, trenutačno postoje izražene razlike među programima oslobađanja od kazne ili njezinog smanjenja koji se primjenjuju u državama članicama. Te su razlike za poduzetnike koji povređuju pravila prouzročile pravnu nesigurnost u pogledu uvjeta pod kojima mogu podnijeti zahtjev za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje i u pogledu njihova statusa oslobođenja od kazne na temelju odgovarajućeg programa za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje. Ta bi nesigurnost mogla oslabiti poticaje za potencijalne podnositelje zahtjeva za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje da taj zahtjev podnesu, a to bi pak moglo dovesti do manje učinkovite provedbe tržišnog natjecanja u Uniji jer bi se otkrilo manje tajnih kartela.
- (36) Razlike među programima oslobađanja od kazne ili njezinog smanjenja na razini država članica dovode u pitanje i postojanje ravnopravnih uvjeta za poduzetnike koji posluju na unutarnjem tržištu. Stoga je radi povećanja pravne sigurnosti primjereno smanjiti te razlike ***i to tako da se osigura da sva nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje mogu odobriti oslobađanje od kazni i njihovo smanjenje te prihvatiti skraćene zahtjeve pod istim uvjetima. Da bi se za poduzetnike na unutarnjem tržištu zajamčio još veći stupanj pravne sigurnosti i da bi se povećala privlačnost programa oslobađanja od kazne ili njezina smanjenja u cijeloj Uniji, države članice moraju***

uložiti dodatne napore za usklađivanje svojih uvjeta koji se odnose na oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje.

- (37) Tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi poduzetnicima dodijeliti oslobađanje od kazne ako se zadovolje određeni uvjeti. Trebalo bi se smatrati da su poduzetnici nacionalnom tijelu nadležnom za tržišno natjecanje dostavili dokaze u pogledu tajnog kartela kojima se omogućuje utvrđivanje povrede članka 101. UFEU-a ako to nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje u trenutku kada je poduzetnik podnio te dokaze nije imalo dovoljno dokaza za utvrđivanje povrede članka 101. UFEU-a u pogledu tog kartela.
- (38) Podnositelji zahtjeva trebali bi moći podnijeti zahtjev za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje u pisanom obliku ili, prema potrebi, u drugim oblicima koji ne dovode do izrade dokumenata, informacija ili drugih materijala koje oni posjeduju, čuvaju ili nadziru. U tu svrhu nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi raspolagati sustavom s pomoću kojeg mogu primiti izjave za oslobađanje ili smanjenje kazne dostavljene usmeno ili na drugi način, uključujući u digitalnom obliku. *Nadalje, u cilju smanjenja administrativnog i drugih opterećenja u smislu vremena za višestruke zahtjeve, podnositelji zahtjeva trebali bi moći podnositi zahtjeve za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje ne samo na jednom od službenih jezika odgovarajućeg nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje nego i na nekom drugom radnom jeziku EU-a.*
- (39) *S obzirom na to da Komisija i nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje dijele nadležnost za provedbu članaka 101. i 102. UFEU-a, ključno je uspostaviti sustav skraćenih zahtjeva koji funkcionira bez problema.* Podnositelji zahtjeva koji su zahtjev za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje podnijeli Europskoj komisiji u pogledu navodnog tajnog kartela trebali bi moći podnijeti skraćene zahtjeve u pogledu tog istog kartela nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje koje smatraju primjerenima. Nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi prihvatiti skraćene zahtjeve koji sadržavaju minimalni skup informacija u pogledu navodnog kartela i ne bi trebala tražiti dodatne informacije povrh tog minimalnog skupa prije nego što odluče djelovati u tom predmetu. Međutim, ako se promijeni opseg zahtjeva za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje koji su podnositelji zahtjeva podnijeli

Komisiji, njihova je dužnost o tome obavijestiti nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje kojima su podnijeli skraćene zahtjeve. Nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi podnositeljima zahtjeva dostaviti potvrdu u kojoj se navodi datum i vrijeme primitka te ih informirati o tome jesu li već primili prethodni skraćeni zahtjev ili zahtjev za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje u pogledu istog kartela, *osim ako bi to negativno utjecalo na cjelovitost istražnog postupka*. Nakon što Komisija odluči da u pogledu određenog predmeta u cijelosti ili djelomično neće djelovati, podnositelji zahtjeva trebali bi moći podnijeti potpune zahtjeve za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje kojima su podnijeli skraćene zahtjeve.

- (40) Pravna nesigurnost u pogledu zaštićenosti zaposlenika poduzetnika od pojedinačnih kazni može spriječiti potencijalne podnositelje zahtjeva da podnesu zahtjev za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje. Stoga bi sadašnji i bivši zaposlenici i direktori poduzetnikâ koji podnesu zahtjev za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje trebali biti zaštićeni od svih kazni koje odrede javna tijela zbog njihova sudjelovanja u tajnom kartelu koji je obuhvaćen zahtjevom. Ta bi se zaštita trebala dati pod uvjetom da ti zaposlenici i direktori *stvarno* surađuju s predmetnim nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje i da datum podnošenja zahtjeva za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje prethodi pokretanju kaznenog postupka.
- (41) U sustavu paralelnih nadležnosti za provedbu članaka 101. i 102. UFEU-a potrebna je bliska suradnja među nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje *te između nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje i Komisije*. Posebno kada nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje provodi inspekciju u ime drugog nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje u skladu s člankom 22. stavkom 1. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003, trebalo bi omogućiti nazočnost i pomoć dužnosnika iz nacionalnog tijela podnositelja zahtjeva kako bi se povećala učinkovitost tih inspekcija s pomoću pružanja dodatnih resursa, znanja i tehničke stručnosti.
- (42) Slično tome, trebalo bi uspostaviti mehanizme kojima se nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje omogućuje da zatraže uzajamnu pomoć u pogledu obavješćivanja o preliminarno utvrđenim činjenicama te odlukama i izvršenja odluka o izricanju kazni ili periodičnih penala kada predmetni poduzetnik nema pravnu

prisutnost na njihovom državnom području. Time bi se osigurala učinkovita provedba članaka 101. i 102. UFEU-a i pridonijelo pravilnom funkcioniranju unutarnjeg tržišta. ***Kako bi se osiguralo da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje poduzmu razumne pokušaje provedbe odluka kojima se izriče novčana kazna ili periodični penali prije traženja uzajamne pomoći, tijela primatelji zahtjeva trebala bi imati obvezu provesti takve odluke samo u mjeri u kojoj dotični poduzetnik nema pravnu prisutnost ili očito nema dovoljno sredstava u državi članici u kojoj se nalazi nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje koje traži uzajamnu pomoć. Kako bi se zajamčilo da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje odvoje dostatne resurse za zahtjeve za uzajamnu pomoć i pruže poticaje za takvu pomoć, tijela primatelji zahtjeva trebala bi moći ostvariti povrat povezanih troškova.***

- (43) Kako bi osiguralo da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje učinkovito provode članke 101. i 102. UFEU-a potrebno je utvrditi realistična pravila o obustavi rokova zastare. Posebno, u sustavu paralelnih nadležnosti, nacionalne rokove zastare trebalo bi suspendirati tijekom trajanja postupka pred nacionalnim tijelom druge države članice nadležnim za tržišno natjecanje ili Komisijom. Time se ne sprečava države članice da zadrže ili uvedu apsolutne rokove zastare, pod uvjetom da zbog trajanja tih apsolutnih vremenskih rokova učinkovita provedba članaka 101. i 102. UFEU-a ne postane praktički nemoguća ili preteška.
- (44) Kako bi se osiguralo da se u okviru Europske mreže za tržišno natjecanje predmeti učinkovito i djelotvorno rješavaju, u onim državama članicama u kojima je nacionalno upravno tijelo nadležno za tržišno natjecanje zaduženo za istraživanje povreda članka 101. ili 102. UFEU-a, a nacionalno sudsko tijelo nadležno za tržišno natjecanje zaduženo za donošenje odluke kojom se utvrđuje povreda i/ili odluke o izricanju kazne, nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi moći pokrenuti postupak izravno pred nacionalnim sudskim tijelom nadležnim za tržišno natjecanje. K tome, ako nacionalni sudovi djeluju kao žalbeni sudovi u postupcima pokrenutima protiv provedbenih odluka nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje koja primjenjuju članak 102. ili 101., nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi sama po sebi imati puno pravo da sudjeluju kao tužitelji ili tuženici u tim postupcima i uživaju ista prava koja te stranke imaju u navedenim postupcima.

- (45) Rizik otkrivanja samooptužujućeg materijala izvan konteksta istrage za čije je potrebe dostavljen može za potencijalne podnositelje zahtjeva za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje oslabiti poticaje na suradnju s tijelima nadležnima za tržišno natjecanje. Kao posljedica toga, bez obzira na oblik u kojem su podnesene izjave za oslobađanje ili smanjenje kazne, informacije u izjavama za oslobađanje ili smanjenje kazne dobivene uvidom u spis trebale bi se upotrebljavati samo ako su one potrebne za ostvarivanje prava na obranu u postupcima pred sudovima država članica u određenim vrlo ograničenim slučajevima koji su izravno povezani s predmetom u kojem je odobren pristup. Time se tijela nadležna za tržišno natjecanje ne bi smjelo spriječiti da svoje odluke objave u skladu s primjenjivim pravom Unije ili nacionalnim pravom.
- (46) Dokazi su važan element u provedbi članka 101. i 102. UFEU-a. Nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi moći razmotriti relevantne dokaze, bez obzira na to jesu li u pisanom, usmenom ili snimljenom obliku, uključujući tajne snimke koje su izradile pravne ili fizičke osobe, pod uvjetom da to nije jedini izvor dokaza. Time se ne dovodi u pitanje pravo na saslušanje.
- (47) Kako bi se poduprla bliska suradnja u Europskoj mreži za tržišno natjecanje, Komisija bi trebala održavati, razvijati, smjestiti, upotrebljavati i podupirati središnji informatički sustav (sustav Europske mreže za tržišno natjecanje) u skladu s mjerodavnim standardima povjerljivosti, zaštite i sigurnosti podataka. Učinkovito i djelotvorno funkcioniranje Europske mreže za tržišno natjecanje oslanja se na interoperabilnost. Opći proračun Unije trebao bi snositi troškove održavanja, razvoja, smještaja, pružanja korisničke podrške i rada središnjeg informacijskog sustava, kao i drugih administrativnih troškova nastalih u vezi s funkcioniranjem Europske mreže za tržišno natjecanje, posebno troškove povezane s organizacijom sastanaka. Predviđeno je da će do 2020. troškovi za Europsku mrežu za tržišno natjecanje biti pokriveni programom interoperabilnih rješenja i zajedničkih okvira za europske javne uprave (program ISA²), podložno raspoloživim resursima programa, kriterijima prihvatljivosti i kriterijima za određivanje prioriteta.
- (48) S obzirom na to da države članice same ne mogu dostatno ostvariti ciljeve ove Direktive, to jest osigurati da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje imaju potrebna jamstva neovisnosti i resurse te ovlasti za provedbu i izricanje kazni kako bi

mogla učinkovito primjenjivati članke 101 i 102. UFEU-a i usporedno s člancima 101. i 102. UFEU-a nacionalno pravo tržišnog natjecanja te osigurati pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta i Europske mreže za tržišno natjecanje, i da te ciljeve zbog potrebne učinkovitosti i ujednačenosti u primjeni članaka 101. i 102. UFEU-a može na bolji način ostvariti sama Unija, posebno uzimajući u obzir njezino teritorijalno područje primjene, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti iz članka 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ovom se Direktivom ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja.

- (49) U skladu sa Zajedničkom političkom izjavom država članica i Komisije od 28. rujna 2011. o dokumentima s objašnjenjima¹, države članice obvezale su se da će u opravdanim slučajevima uz obavijest o svojim mjerama za prenošenje priložiti jedan ili više dokumenata u kojima se objašnjava odnos između dijelova direktive i odgovarajućih dijelova nacionalnih instrumenata za prenošenje. U pogledu ove Direktive zakonodavac smatra opravdanim dostavljanje takvih dokumenata,

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

POGLAVLJE I.

PREDMET, PODRUČJE PRIMJENE I DEFINICIJE

Članak 1.

Predmet i područje primjene

1. Ovom Direktivom utvrđuju se određena pravila kako bi se osiguralo da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje imaju potrebna jamstva neovisnosti i resurse te ovlasti za provedbu i izricanje kazni kako bi im se omogućilo da učinkovito primjenjuju članke 101. i 102. UFEU-a tako da se tržišno natjecanje na unutarnjem tržištu ne narušava, a potrošači i poduzeća, *posebice mala i srednja poduzeća*, ne dovode u nepovoljan položaj nacionalnim zakonima i mjerama zbog kojih nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje ne mogu učinkovito provoditi pravila.

¹ SL C 369, 17.12.2011., str. 14.

Područje primjene ove Direktive obuhvaća primjenu članka 101. i 102. UFEU-a i odredbe nacionalnog prava tržišnog natjecanja koje se usporedno s člancima 101. i 102. UFEU-a primjenjuju na isti predmet, osim članka 29. stavka 2., koji se odnosi i na isključivu primjenu nacionalnog prava tržišnog natjecanja.

2. Ovom Direktivom utvrđuju se određena pravila o uzajamnoj pomoći kako bi se očuvalo neometano funkcioniranje unutarnjeg tržišta i sustava bliske suradnje unutar Europske mreže za tržišno natjecanje.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Direktive, primjenjuju se sljedeće definicije:

- (1) „nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje” znači tijelo koje je država članica odredila u skladu s člankom 35. Uredbe (EZ) br. 1/2003 kao nadležno za primjenu članka 101. i 102. UFEU-a. Države članice mogu za obavljanje tih funkcija odrediti jedno ili više upravnih nadležnih tijela (nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje), a i sudskih tijela (nacionalna sudska tijela nadležna za tržišno natjecanje);
- (2) „tijelo nadležno za tržišno natjecanje” znači nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje ili Komisija, ili oboje, ovisno o kontekstu;
- (3) „Europska mreža za tržišno natjecanje” znači mreža javnih tijela koju čine nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje i Komisija i koja služi kao forum za raspravu i suradnju u području primjene i provedbe članka 101. i 102. UFEU-a;
- (4) „odredbe nacionalnog prava tržišnog natjecanja” znači odredbe nacionalnog prava koje se pretežno bave istim ciljem kao članci 101. i 102. UFEU-a te koje se primjenjuju na isti predmet i usporedno s protumonopolskim pravom Unije u skladu s člankom 3. stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 1/2003, osim upotrebe informacija dobivenih iz izjava za oslobađanje ili smanjenje kazne i prijedloga za nagodbu iz članka 29. stavka 2. i ne uključujući odredbe nacionalnog prava kojima se predviđa izricanje kazne za kazneno djelo fizičkim osobama;

- (5) „nacionalni sud” znači nacionalni sud u smislu članka 267. UFEU-a;
- (6) „žalbeni sud” znači nacionalni sud koji je redovnim pravnim sredstvima ovlašten za preispitivanje odluka nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje ili za preispitivanje presuda koje se odnose na te odluke, bez obzira na to je li taj sud ovlašten za utvrđivanje povrede prava tržišnog natjecanja;
- (7) „postupak” znači postupak pred nacionalnim tijelom nadležnim za tržišno natjecanje u pogledu primjene članka 101. ili članka 102. UFEU-a, dok navedeno tijelo taj postupak ne zaključi donošenjem odluke iz članka 9. ili članka 11. ili dok ne zaključi da nema osnove za njegovu daljnje djelovanje, ili u slučaju Komisije, znači postupak pred njom u pogledu primjene članka 101. ili članka 102. UFEU-a dok ona taj postupak ne zatvori donošenjem odluke u skladu s člancima 7., 9. ili 10. Uredbe (EZ) br. 1/2003 ili dok ne zaključi da nema osnove za njezino daljnje djelovanje;
- (8) „poduzetnik” kako je navedeno u člancima 101. i 102. UFEU-a, znači svaki subjekt koji se bavi gospodarskom djelatnošću, bez obzira na njegov pravni status ili način na koji se financira u skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije;
- (9) „tajni kartel” znači sporazum i/ili usklađeno djelovanje između dvaju ili više tržišnih natjecatelja, s ciljem usklađivanja njihovog natjecateljskog ponašanja na tržištu i/ili utjecaja na mjerodavne parametre tržišnog natjecanja s pomoću djelovanja kao što su određivanje nabavnih ili prodajnih cijena ili drugih tržišnih uvjeta, dodjeljivanje proizvodnih ili prodajnih kvota, podjela tržišta, uključujući manipulaciju s ponudama na javnom natječaju, ograničenje uvoza ili izvoza i/ili protutržišna ponašanja u odnosu na druge tržišne natjecatelje, koja nisu djelomično ili u cijelosti poznata nikome osim sudionicima;
- (10) „oslobađanje od kazni” znači da se poduzetniku ne izriče kazna za njegovo sudjelovanje u tajnom kartelu kao nagrada za suradnju s tijelom nadležnim za tržišno natjecanje u okviru programa oslobađanja od kazne ili njezina smanjenja;
- (11) „smanjenje kazne” znači da se izriče kazna koja je u odnosu na kaznu koja bi se inače poduzetniku izrekla za njegovo sudjelovanje u tajnom kartelu smanjena kao nagrada za suradnju s tijelom nadležnim za tržišno natjecanje u okviru programa oslobađanja od kazne ili njezina smanjenja;

- (12) „oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje” znači oslobađanje od kazni i smanjenje kazni;
- (13) „program za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje” znači program povezan s primjenom članka 101. UFEU-a ili nacionalnog prava tržišnog natjecanja na temelju kojeg sudionik u tajnom kartelu, neovisno o drugim poduzetnicima uključenima u kartel, surađuje u istrazi tijela nadležnog za tržišno natjecanje dobrovoljnim iznošenjem svojih saznanja o kartelu i njegove uloge u njemu, za što sudionik zauzvrat dobiva, odlukom ili prestankom postupka, oslobađanje od kazni ili smanjenje kazni za sudjelovanje u kartelu;
- (14) „izjava za oslobađanje ili smanjenje kazne” znači usmeno ili pismeno dobrovoljno izlaganje poduzetnika ili fizičke osobe, ili u ime poduzetnika ili fizičke osobe, tijelu nadležnom za tržišno natjecanje, ili zapis tog izlaganja, u kojem se opisuje upoznatost tog poduzetnika ili fizičke osobe s tajnim kartelom i uloga koju u njemu ima, a to je izlaganje posebno sastavljeno za podnošenje tijelu nadležnom za tržišno natjecanje radi dobivanja oslobađanja od kazni ili smanjenja kazni u okviru programa za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje, ne uključujući već postojeće informacije;
- (15) „već postojeće informacije” znači dokazi koji postoje neovisno o postupku tijela nadležnog za tržišno natjecanje, bez obzira na to nalaze li se te informacije u spisu predmeta tijela nadležnog za tržišno natjecanje ili ne;
- (16) „prijedlog za nagodbu” znači dobrovoljno izlaganje poduzetnika ili u ime poduzetnika tijelu nadležnom za tržišno natjecanje, u kojem se opisuje priznanje poduzetnika, ili njegovo odustajanje od osporavanja, njegova sudjelovanja u povredi članka 101. UFEU-a ili nacionalnog prava tržišnog natjecanja i njegove odgovornosti za tu povredu, koje je posebno sastavljeno kako bi tijelu nadležnom za tržišno natjecanje omogućilo primjenu pojednostavljenog ili ubrzanog postupka;
- (17) „podnositelj zahtjeva za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje” znači poduzetnik koji podnosi zahtjev za oslobađanje od kazni ili njihovo smanjenje u okviru programa za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje;

- (18) „tijelo podnositelj zahtjeva” znači nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje koje podnosi zahtjev za uzajamnu pomoć iz članka 23., 24. ili 25.;
- (19) „tijelo primatelj zahtjeva” znači nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje koje primi zahtjev za uzajamnu pomoć te u slučaju zahtjeva za pomoć iz članka 24. i 25. može značiti nadležni javni ured, tijelo ili odjel čija je glavna odgovornost izvršenje tih odluka u skladu s nacionalnim zakonima i drugim propisima.

Svako upućivanje na primjenu i povrede članka 101. i 102. UFEU-a smatra se da uključuje usporednu primjenu odredbi nacionalnog prava tržišnog natjecanja na isti predmet.

POGLAVLJE II.

TEMELJNA PRAVA

Članak 3.

Zaštitne mjere

1. Izvršavanjem ovlasti nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje koje su utvrđene u ovoj Direktivi ▯ poštuju se opća načela prava Unije i Povelja Europske unije o temeljnim pravima.
2. *Države članice prije svega osiguravaju da izvršavanje tih ovlasti podliježe odgovarajućim zaštitnim mjerama u pogledu poduzetnikova prava na obranu, uključujući pravo na saslušanje i pravo na učinkovit pravni lijek pred sudom.*
3. *Države članice osiguravaju da se postupci nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje koji se odnose na primjenu članka 101. i 102. UFEU-a provode u razumnom roku. Države članice osiguravaju da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje prije donošenja odluke u skladu s člankom 9. ove Direktive donesu obavijest o utvrđenim činjenicama.*

POGLAVLJE III.

NEOVISNOST I RESURSI

Članak 4.

Neovisnost

1. Kako bi se osigurala neovisnost nacionalnih upravnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje pri primjeni članka 101. i 102. UFEU-a, države članice osiguravaju da ona obavljaju svoje dužnosti i izvršavaju svoje ovlasti nepristrano i u interesu učinkovite i ujednačene provedbe tih odredbi, podložno razmjernim zahtjevima u pogledu odgovornosti i ne dovodeći u pitanje blisku suradnju među tijelima nadležnima za tržišno natjecanje u Europskoj mreži za tržišno natjecanje.
2. Države članice posebno moraju osigurati sljedeće:
 - a) da osoblje i članovi tijela nadležnog za donošenje odluka nacionalnih upravnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje mogu obavljati svoje dužnosti i izvršavati svoje ovlasti u cilju primjene članka 101. i 102. UFEU-a neovisno o političkom i drugom vanjskom utjecaju;
 - b) da osoblje i članovi tijela nadležnog za donošenje odluka nacionalnih upravnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje ne traže i ne primaju upute od bilo koje vlade ili drugog javnog ili privatnog tijela pri obavljanju svojih dužnosti i izvršavanju svojih ovlasti u cilju primjene članka 101. i 102. UFEU-a;
 - c) da se osoblje i članovi tijela nadležnog za donošenje odluka nacionalnih upravnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje suzdržavaju od svake radnje koja nije u skladu s obavljanjem njihovih dužnosti i izvršavanjem njihovih ovlasti u cilju primjene članka 101. i 102. UFEU-a. ***Nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje uspostavljaju postupke kojima se jamči da njihovo osoblje i članovi tijela nadležnog za donošenje odluka tijekom razumnog razdoblja nakon prestanka svog mandata ne prihvaćaju poslove koji bi mogli dovesti do sukoba interesa u odnosu na određeni predmet u koji su bili uključeni dok su radili u nacionalnom tijelu nadležnom za tržišno natjecanje;***

- d) članovi tijela nadležnog za donošenje odluka nacionalnih upravnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje mogu biti razriješeni dužnosti samo ako prestanu ispunjavati uvjete potrebne za obavljanje svojih dužnosti ili u slučaju teške povrede dužnosti na temelju nacionalnog prava. Razlozi za razrješenje dužnosti trebaju se unaprijed utvrditi nacionalnim pravom. Oni se ne razrješuju dužnosti iz razloga povezanih s urednim izvršavanjem svojih dužnosti i izvršavanjem svojih ovlasti u primjeni članka 101. i 102. UFEU-a kako je utvrđeno člankom 5. stavkom 2.;
- e) nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje ovlaštena su odrediti svoje prioritete pri izvršavanju svojih dužnosti u primjeni članka 101. i 102. kako je utvrđeno člankom 5. stavkom 2. U mjeri u kojoj su nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje dužna razmotriti službeno podnesene pritužbe, ona imaju i ovlast te pritužbe odbaciti ako ih ne smatraju prioritetom, **izuzev pritužbi koje podnose relevantna nacionalna javna tijela ako je tako utvrđeno u nacionalnom pravu**. Time se ne dovodi u pitanje ovlast nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje da odbace pritužbe iz drugih razloga utvrđenih nacionalnim pravom. **Odluka o odbacivanju službeno podnesene pritužbe podliježe učinkovitim pravnim lijekovima u skladu s nacionalnim pravom;**
- ea) **članovi tijela nadležnog za donošenje odluka nacionalnih upravnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje odabiru se i imenuju u skladu s unaprijed utvrđenim, jasnim i transparentnim postupcima odabira i zapošljavanja.**

Članak 5.

Resursi

1. Države članice osiguravaju da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje **imaju na raspolaganju dostatan broj kvalificiranog osoblja te dostatne** financijske, tehničke **i tehnološke** resurse za učinkovito izvršavanje njihovih dužnosti u primjeni članka 101. i 102. UFEU-a kako je **navedeno** u stavku 2. **ovog članka**.
2. Nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje primjenjuju članke 101. i 102. UFEU-a na sljedeće načine: provode istražne postupke u svrhu primjene članka 101. i 102. UFEU-a; donose odluke o primjeni tih odredaba na temelju

članka 5. Uredbe 1/2003; **pružaju savjete** i blisko surađuju u okviru Europske mreže za tržišno natjecanje u svrhu učinkovite i jedinstvene primjene članka 101. i 102. UFEU-a.

- 2.a** *Ne dovodeći u pitanje nacionalna proračunska pravila i postupke, države članice osiguravaju da su nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje neovisna u izvršavanju proračuna koji im je dodijeljen za provedbu dužnosti navedenih u stavku 2.*
- 2.b** *Države članice osiguravaju da nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje podnose vladinom ili parlamentarnom tijelu javno dostupna periodična izvješća o svojim aktivnostima i resursima. Države članice osiguravaju da takva izvješća sadržavaju informacije o imenovanjima i razrješenjima članova tijela nadležnog za donošenje odluka, o iznosu sredstava dodijeljenih u relevantnoj godini te o svim promjenama tog iznosa u odnosu na prethodne godine te da se šalju na razinu Unije.*

POGLAVLJE IV.

OVLASTI

Članak 6.

Ovlast za inspekciju poslovnih prostora

1. Države članice nacionalnim upravnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje omogućuju provođenje svih potrebnih nenajavljenih inspekcija poduzetnika i udruženja poduzetnika za potrebe primjene članka 101. i 102. UFEU-a. **Države članice ne sprečava se da za takve inspekcije zatraže prethodno odobrenje od nacionalnog sudskog tijela.** Države članice službenim osobama i osobama u njihovoj pratnji koje su nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje ovlastila za provođenje inspekcije osiguravaju da u najmanju ruku imaju ovlast:
- a) pristupiti svim službenim prostorima, zemljištima ili prometnim sredstvima poduzetnika ili udruženja poduzetnika;

- b) izvršiti uvid u poslovne knjige i drugu poslovnu dokumentaciju, bez obzira na medij na kojem su pohranjene, uključujući pravo pristupa informacijama koje su dostupne subjektu nad kojim se provodi inspekcija;
 - c) uzeti ili zahtijevati u bilo kojem obliku primjerke ili izvatke iz poslovnih knjiga ili poslovne dokumentacije, a ako to smatraju potrebnim, nastaviti pregledavanje tih primjeraka ili izvadaka u svojim prostorima ili u drugim za to određenim prostorima;
 - d) zapečatiti svaki poslovni prostor, poslovne knjige ili poslovnu dokumentaciju za vrijeme trajanja inspekcije i u opsegu koji je potreban za njezino provođenje;
 - e) zatražiti od bilo kojeg predstavnika ili zaposlenika poduzetnika ili udruženja poduzetnika objašnjenja u vezi s činjenicama ili dokumentacijom koja se odnosi na predmet i svrhu inspekcije te zabilježiti njihov odgovor.
2. Države članice osiguravaju da su poduzetnici i udruženja poduzetnika dužni podvrgnuti se inspekcijama koje provode nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje. Ako se poduzetnik ili udruženje poduzetnika opire inspekciji koju je odredilo nacionalno upravno tijelo za tržišno natjecanje ili odobrilo nacionalno sudsko tijelo, nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje mogu dobiti potrebnu pomoć policije ili druge odgovarajuće provedbene agencije kako bi im se osiguralo nesmetano provođenje inspekcije. Takva pomoć može se dobiti i kao mjera predostrožnosti.

Članak 7.

Ovlast za inspekciju drugih prostora

1. Ako postoji osnovana sumnja da se poslovne knjige ili druga dokumentacija povezana s poslovanjem i predmetom inspekcije, koje mogu biti bitan dokaz povrede članka 101. ili članka 102. UFEU-a, čuvaju u prostorima koji se ne navode u članku 6., na zemljištu i u prijevoznim sredstvima, uključujući domove direktora, članova uprave i drugih zaposlenika poduzetnika i udruženja poduzetnika, države

članice osiguravaju da nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje mogu provoditi nenajavljene inspekcije tih prostora, zemljišta i prijevoznih sredstava.

2. Takve inspekcije ne **smiju** se provoditi bez prethodnog odobrenja nacionalnog sudskog tijela, **u kojem se izričito navode dokazi za osnovanu sumnju iz stavka 1.**
3. Države članice osiguravaju da službene i ostale osobe s njima u pratnji koje su nacionalni sudovi odredili za provođenje inspekcija u skladu sa stavkom 1. ovog članka imaju u najmanju ruku ovlasti navedene u članku 6. stavku 1. točkama (a), (b) i (c) i članku 6. stavku 2.

Članak 8.

Zahtjevi za pružanje informacija

Države članice osiguravaju da nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje mogu od poduzetnika i udruženja poduzetnika **█** zahtijevati da im u određenom **i razumnom** roku dostave sve potrebne **tražene** informacije u svrhu primjene članaka 101. i 102. **Ti zahtjevi za pružanje informacija moraju biti jasni i primjerenog opsega te ne smiju adresata zahtjeva primorati da prizna povredu članaka 101. i 102. UFEU-a.** Ta obveza obuhvaća informacije koje su dostupne poduzetniku i udruženju poduzetnika.

Članak 9.

Utvrđivanje i otklanjanje povrede

1. Države članice osiguravaju da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje, ako utvrde **█** povredu članka 101. ili članka 102. UFEU-a, mogu od predmetnih poduzetnika i udruženja poduzetnika odlukom zahtijevati da **tu** povredu otklone. U tu svrhu nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje mogu odrediti mjere praćenja poslovanja ili strukturne mjere koje su proporcionalne počinjenoj povredi propisa i koje su neophodne kako bi se ta povreda uspješno otklonila. **Ako postoje dva podjednako učinkovita pravna lijeka, nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje prednost bi trebala dati onom koji predstavlja manje opterećenje za poduzetnika. Ako za to postoji opravdani interes, također mogu utvrditi da je**

povreda počinjena u prošlosti.

- 1.a Ako nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje utvrde da nema osnove za nastavak postupka u pogledu primjene članka 101. i 102. UFEU-a i na temelju toga zaključite postupak, države članice osiguravaju da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje o tome obavijeste Komisiju.*

Članak 10.

Privremene mjere

- 1. Države članice osiguravaju da nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje, kada postupaju po službenoj dužnosti, mogu poduzetnicima odlukom naložiti privremene mjere barem u hitnim slučajevima kada postoji rizik nanošenja znatne i nepopravljive štete za tržišno natjecanje te na temelju dostatnih indicija povrede članka 101. ili članka 102. UFEU-a. Takva odluka **razmjerna je i** primjenjuje se **ili tijekom određenog** razdoblja, **koje** se može produljivati ako je to neophodno i primjereno, **ili dok se ne donese konačna odluka. O tim mjerama i njihovoj provedbi mora se obavijestiti Europska mreža za tržišno natjecanje.***
- 1.a Države članice osiguravaju da se primjerenost privremenih mjera iz stavka 1. može preispitati ubrzanim žalbenim postupkom.*

Članak 11.

Obveze

- 1. Države članice osiguravaju da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje u postupcima koji su pokrenuti s ciljem donošenja odluke kojom se zahtijeva prestanak povrede članka 101. ili članka 102. UFEU-a mogu, **nakon što su zatražili mišljenja sudionika na tržištu**, odlukom učiniti obvezujućima obveze koje su poduzetnici ponudili preuzeti kako bi se otklonile zabrinutosti tih tijela. Takva se odluka može donijeti za određeno vremensko razdoblje i zaključno će izrijeком sadržavati zaključak da više nema osnove za vođenje postupka od strane predmetnog*

nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje.

- 1.a** *Države članice osiguravaju da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje raspolažu stvarnim ovlastima za praćenje provedbe obveza iz stavka 1.*
- 1.b** *Ako dotični poduzetnik postupa suprotno odluci o prihvatanju obveza, nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje mogu ponovno pokrenuti postupak.*

POGLAVLJE V.

KAZNE I PERIODIČNI PENALI

Članak 12.

Kazne poduzetnicima i udruženjima poduzetnika

1. Ne dovodeći u pitanje nacionalne zakone država članica kojima se predviđa izricanje kazni u kaznenim sudskim postupcima, države članice osiguravaju da nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje mogu odlukom u upravnom postupku poduzetnicima i udruženjima poduzetnika izreći učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće novčane kazne ili u nekaznenom sudskom postupku zatražiti izricanje takvih kazni, ako poduzetnici i udruženja poduzetnika namjerno ili nepažnjom povređuju članke 101. ili 102.
2. Ne dovodeći u pitanje nacionalne zakone država članica kojima se predviđa izricanje kazni u kaznenim sudskim postupcima, države članice osiguravaju da nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje mogu odlukom u upravnom postupku poduzetnicima ili udruženjima poduzetnika izreći učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće novčane kazne utvrđene razmjerno njihovom ukupnom **globalnom** prihodu ili u nekaznenom sudskom postupku zatražiti izricanje takvih kazni, ako namjerno ili nepažnjom:

- a) poduzetnici ili udruženja poduzetnika odbiju primiti inspekciju iz članka 6. stavka 2.;
 - b) nastane oštećenje pečata koje su postavile službene ili druge osobe u pratnji koje su ovlastila nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje kako se navodi u članku 6. stavku 1. točki (d);
 - c) poduzetnici ili udruženja poduzetnika kao odgovor na pitanje iz članka 6. stavka 1. točke (e) daju netočan, nepotpun ili zavaravajući odgovor odnosno odbiju dostaviti potpuni odgovor ili unutar zadanog roka koji određuje nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje ne isprave netočan, nepotpun ili zavaravajući odgovor koji je dao zaposlenik;
 - d) poduzetnici ili udruženja poduzetnika kao odgovor na zahtjev ■ iz članka 8. dostave netočne, nepotpune ili zavaravajuće podatke ili ne dostave podatke unutar propisanog roka;
 - e) poduzetnici ili udruženja poduzetnika ne postupe u skladu s odlukom iz članaka 9., 10. i 11.
3. Države članice osiguravaju da se pojam poduzetnika za potrebe izricanja novčanih kazni primjenjuje na matična društva te na pravne i gospodarske sljednike poduzetnika.

Članak 13.

Izračun kazni

1. Države članice osiguravaju da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje pri određivanju iznosa novčane kazne za povredu članka 101. ili 102. UFEU-a u obzir uzimaju težinu i duljinu trajanja povrede. *To može obuhvaćati čimbenike kao što su veličina i tržišna snaga poduzetnika te je li se povreda ponavljala.*
 - 1.a *Pri određivanju iznosa novčane kazne koja će se izreći zbog povrede članka 101. ili 102. UFEU-a, nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje mogu, u skladu s*

člankom 18. stavkom 3. Direktive 2014/104/EU, uzeti u obzir moguću naknadu štete koja je isplaćena kao rezultat sporazumne nagodbe.

2. Države članice osiguravaju da kada se novčana kazna izriče udruženju poduzetnika uzimajući u obzir prihod njegovih članova, a udruženje ne može podmirivati svoje obveze, ono je dužno od svojih članova zatražiti njihove doprinose za podmirenje novčane kazne.

Ako je potrebno osigurati plaćanje kazne u punom iznosu, države članice osiguravaju da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje imaju pravo zahtijevati plaćanje nepodmirenog iznosa novčane kazne od svih poduzetnika čiji su predstavnici bili članovi tijela udruženja nadležnih za donošenje odluka. Ako je to i dalje potrebno, nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje imaju pravo zahtijevati i plaćanje nepodmirenog iznosa novčane kazne od svih članova udruženja koji su poslovali na tržištu na kojem je došlo do povrede propisa. Međutim, plaćanje ***iz ovog stavka*** ne zahtijeva se od onih ***poduzetnika koji dokažu da*** nisu proveli odluku udruženja ***koja predstavlja povredu propisa*** i koji nisu znali da takva odluka postoji ili su se od takve odluke izrijekom ogradili prije početka istražnog postupka.

Članak 14.

Najviši iznos novčane kazne

1. Države članice osiguravaju da se najviši iznos novčane kazne koju nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje može izreći svakom poduzetniku ili udruženju poduzetnika koji sudjeluju u povredi članka 101. ili 102. UFEU-a ne određuje na razini nižoj od 10 % njihova ukupnog globalnog prihoda u poslovnoj godini koja je prethodila odluci.
2. Ako se povreda propisa koju je počinilo udruženje poduzetnika odnosi na aktivnosti njegovih članova, novčana kazna ne određuje se na razini nižoj od 10 % zbroja ukupnog globalnog prihoda svakog člana koji je djelovao na tržištu na kojem je nastupila povreda propisa od strane udruženja poduzetnika. Međutim, financijska obveza svakog poduzetnika koja se odnosi na plaćanje novčane kazne ne prelazi najviši iznos utvrđen u skladu sa stavkom 1.

Članak 15.

Periodični penali

Države članice osiguravaju da nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje mogu poduzetnicima ili udruženjima poduzetnika odlukom izreći učinkovite, proporcionalne i odvrćajuće periodične penale utvrđene razmjerno njihovom ukupnom dnevnom prihodu kako bi poduzetnike ili udruženje prisilila:

- a) da se podvrgnu inspekciji iz članka 6. stavka 2.;
- b) da dostave potpune i točne podatke kako se navodi u članku 8.;
- c) da postupe u skladu s odlukom iz članaka 9, 10. i 11.

POGLAVLJE VI.

OSLOBAĐANJE OD KAZNE ILI NJEZINO SMANJENJE

Članak 16.

Oslobođenje od kazni

1. Države članice osiguravaju da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje raspolazu programima oslobađanja od kazne **zbog tajnih kartela** ili njezina smanjenja na temelju kojih poduzetnicima mogu odobriti oslobađanje od novčanih kazni.
2. Države članice osiguravaju da se poduzetnik može osloboditi od kazni **zbog tajnih kartela** samo u sljedećim slučajevima:
 - a) ako ispunjava uvjete iz članka 18.;
 - b) ako otkrije sudjelovanje u tajnom kartelu i
 - c) ako prvi podnosi dokaze kojima se:

- i. nacionalnom tijelu nadležnom za tržišno natjecanje omogućuje provođenje ciljane inspekcije povezane s tajnim kartelom u trenutku kada primi zahtjev, pod uvjetom da nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje još ne raspolaže dokazima za provođenje inspekcije povezane s tajnim kartelom ili još nije provelo takvu inspekciju ili
 - ii. prema mišljenju nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje, omogućuje utvrđivanje povrede prava tržišnog natjecanja, pod uvjetom da nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje još ne raspolaže dokazima kojima se ta povreda može utvrditi i da nijednom drugom poduzetniku nije priznato oslobađanje od kazne na temelju stavka 2. točke (c) podtočke i. u vezi s istim kartelom.
3. Države članice osiguravaju da pravo na oslobađanje od kazni imaju svi poduzetnici, osim onih koji su svojim djelovanjem prisilili druge poduzetnike da sudjeluju u tajnom kartelu.
- 3.a** *Države članice osiguravaju da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje obavijeste podnositelja zahtjeva za oslobodenje od kazne o tome je li mu odobreno uvjetno oslobodenje od kazne. Podnositelj zahtjeva za oslobodenje od kazne može tražiti da ga nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje u pisanom obliku obavijesti o ishodu njegova zahtjeva. U slučaju odbacivanja zahtjeva podnositelj na kojeg se to odnosi može od nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje tražiti razmatranje zahtjeva za smanjenje kazne.*

Članak 17.

Smanjenje novčane kazne

1. Države članice osiguravaju da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje raspolažu programima oslobađanja od kazne ili njezina smanjenja na temelju kojih poduzetnicima koji ne ispunjavaju uvjete za oslobađanja od kazni mogu odobriti smanjenje novčanih kazni.
2. Države članice osiguravaju da se smanjenje novčanih kazni odobrava samo ako su ispunjeni uvjeti iz članka 18., a podnositelj zahtjeva otkrio je svoje sudjelovanje u

tajnom kartelu te nacionalnom tijelu nadležnom za tržišno natjecanje dostavio dokaze o navodnom tajnom kartelu koji znatno dodatno doprinose dokazivanju povrede članka 101. UFEU-a ili odgovarajuće odredbe nacionalnog prava, u odnosu na dokaze kojima nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje već raspolaže u vrijeme podnošenja zahtjeva.

3. Države članice osiguravaju da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje imaju mogućnost odobriti dodatno smanjenje novčanih kazni ako podnositelj zahtjeva dostavi dokaze kojima nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje bez dodatne potkrepe dokazuje dodatne činjenice koje dovode do povećanja novčanih kazni u usporedbi s novčanim kaznama koje bi se inače izrekle sudionicima u tajnom kartelu. Smanjenje novčanih kazni podnositelju zahtjeva razmjerno je odgovarajućem povećanju novčanih kazni.

Članak 18.

Opći uvjeti za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje

Države članice osiguravaju da podnositelj zahtjeva ispunjava sljedeće kumulativne uvjete kako bi stekao pravo na oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje:

- a) prestao je sudjelovati u navodnom tajnom kartelu odmah po podnošenju zahtjeva, osim u onoj mjeri koja je, prema mišljenju nadležnog nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje, razumno potrebna kako bi se sačuvala cjelovitost predmetnog istražnog postupka;
- b) od podnošenja zahtjeva surađuje s nacionalnim tijelom nadležnim za tržišno natjecanje istinski, u potpunosti, kontinuirano i brzo od trenutka podnošenja zahtjeva do trenutka kada nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje okonča postupak protiv svih stranaka u istražnom postupku donošenjem odluke ili na neki drugi način. Podnositelj zahtjeva u okviru te suradnje:
 - i. nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje brzo dostavlja sve mjerodavne podatke i dokaze vezane uz navodni tajni kartel koji mu dođu u posjed ili su mu dostupni, ***a osobito sljedeće podatke:***

– ime i adresu pravnog subjekta koji podnosi zahtjev za oslobađanje od kazne;

– imena svih ostalih poduzetnika koji sudjeluju ili su sudjelovali u navodnom tajnom kartelu;

– detaljan opis navodnog kartela, uključujući zahvaćene proizvode, zahvaćena područja, trajanje i vrstu navodnog kartelnog ponašanja;

– dokaze o navodnom tajnom kartelu dostupne podnositelju zahtjeva;

– informacije o svim prijašnjim ili mogućim budućim zahtjevima za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje podnesenima nekom drugom nacionalnom tijelu nadležnom za tržišno natjecanje ili Komisiji u vezi s tim navodnim kartelom.

- ii. na raspolaganju je nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje radi odgovora na sve upite koji bi mogli pridonijeti utvrđivanju činjenica;
 - iii. stavlja na raspolaganje sadašnje (te, ako je moguće, bivše) zaposlenike i direktore za razgovor s nacionalnim tijelom nadležnim za tržišno natjecanje;
 - iv. ne uništava, ne krivotvori i ne prikriva relevantne informacije i dokaze i
 - v. ne otkriva činjenicu da je podnio zahtjev niti dijelove njegova sadržaja prije nego nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje iznese svoje primjedbe u postupku koji se vodi pred tim tijelom, osim ako je drukčije dogovoreno i
- c) kada namjerava podnijeti zahtjev nacionalnom tijelu nadležnom za tržišno natjecanje, podnositelj zahtjeva ne smije:
- i. uništiti, krivotvoriti ili prikriti dokaze o navodnom tajnom kartelu ili
 - ii. otkriti da namjerava podnijeti zahtjev niti dijelove njegova sadržaja, osim drugim nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje.

Članak 19.

Oblik zahtjeva za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje

1. Države članice osiguravaju da podnositelji zahtjeva mogu podnijeti zahtjev u svrhu oslobađanje od kazne ili njezina smanjenja pismenim putem te da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje raspolažu sustavom koji im omogućuje prihvaćanje izjava za oslobađanje od ili smanjenje kazni usmenim putem ili na drugi način koji ne rezultira dokumentima, informacijama ili drugim materijalima koje podnositelj zahtjeva posjeduje, čuva ili nadzire. ***Ako podnositelj zahtjeva to zatraži, nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje u pisanom ga obliku obavješćuju o primitku njegova zahtjeva za oslobođenje od kazne ili njezino smanjenje.***
- 1.a ***Države članice omogućuju podnošenje zahtjeva za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje na jednom od službenih jezika mjerodavnog nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje ili na jednom od radnih jezika Unije.***

Članak 20.

Zabilježba za službeni zahtjev za oslobađanje od kazne

1. Države članice osiguravaju da poduzetnik koji želi podnijeti zahtjev za oslobađanje od kazne može nacionalnom tijelu nadležnom za tržišno natjecanje prethodno podnijeti zabilježbu. Na temelju zabilježbe podnositelj zahtjeva stječe pravo na mjesto u redu tijekom razdoblja koje nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje koje primi zahtjev za priznavanje zabilježbe određuje za svaki pojedinačni zahtjev. Na taj se način podnositelju zahtjeva omogućuje prikupljanje potrebnih informacija i dokaza za zadovoljavanje određenoga praga za oslobađanje.
Države članice omogućuju podnošenje zahtjeva za zabilježbu na jednom od službenih jezika mjerodavnog nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje ili na jednom od radnih jezika Unije.
2. Države članice osiguravaju da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje imaju diskrecijsko pravo odlučiti hoće li dodijeliti zabilježbu ili ne. ***Zabilježba se može***

odobriti samo ako poduzetnik nacionalnom tijelu nadležnom za tržišno natjecanje dostavi sve sljedeće informacije:

(a) naziv i adresu podnositelja zahtjeva;

(b) razlog za zabrinutost koja je dovela do podnošenja zahtjeva za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje;

(c) imena svih ostalih poduzetnika koji sudjeluju ili su sudjelovali u navodnom tajnom kartelu;

(d) zahvaćene proizvode i područja;

(e) trajanje i vrstu navodnog kartelnog ponašanja;

(f) informacije o svim prijašnjim ili mogućim budućim zahtjevima za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje podnesenima nekom drugom tijelu nadležnom za tržišno natjecanje u vezi s tim navodnim tajnim kartelom.

3. Ako podnositelj zahtjeva unutar utvrđenog roka dopuni zabilježbu, države članice osiguravaju da se pružene informacije i dokazi smatraju dostavljenima u vrijeme dodjele zabilježbe.

3.a *Države članice osiguravaju da poduzetnik koji želi podnijeti zahtjev za smanjenje kazne može nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje prethodno podnijeti zabilježbu. Na takvu se zabilježbu mutatis mutandis primjenjuju stavci od 1. do 3.*

Članak 21.

Skraćeni zahtjevi

1. Države članice osiguravaju da podnositelji zahtjeva koji su Komisiji podnijeli zahtjev za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje, podnošenjem zabilježbe ili potpunog zahtjeva, u vezi s navodnim tajnim kartelom mogu podnijeti skraćene zahtjeve u vezi s istim kartelom nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno

natjecanje koja podnositelj zahtjeva smatra najprimjerenijima za rješavanje tog predmeta.

Države članice omogućuju podnošenje skraćenih zahtjeva na jednom od službenih jezika mjerodavnog nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje ili na jednom od radnih jezika Unije.

2. Države članice osiguravaju da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje prihvaćaju skraćene zahtjeve pod uvjetom da se zahtjevi podnose u jednom od oblika iz članka 19., odnose se na isti proizvod, zemljopisno područje i istog su trajanja kao i zahtjev za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje podnesen Komisiji te da sadržavaju kratak opis ***informacija iz članka 20. stavka 2. točke (a) i točaka od (c) do (f) te informacije o državi članici u kojoj se dokazi vjerojatno nalaze***, u mjeri u kojoj su poznati podnositelju zahtjeva u vrijeme njegova podnošenja .
3. Države članice osiguravaju da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje izbjegavaju zahtijevati od podnositelja zahtjeva bilo kakve informacije prije nego zatraže podnošenje potpunog zahtjeva u skladu sa stavkom 6.
4. Države članice osiguravaju da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje koja prime skraćeni zahtjev podnositelju zahtjeva potvrde primitak i navedu datum i vrijeme primitka. ***Ako podnositelj zahtjeva to zatraži, nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje u pisanom ga obliku obavješćuju o primitku njegova skraćenog zahtjeva.***
5. Države članice osiguravaju da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje koja prime skraćeni zahtjev u vrijeme primitka provjere jesu li prethodno već primila skraćeni ili potpuni zahtjev u vezi s istim navodnim tajnim kartelom i o tome na odgovarajući način obavijeste podnositelja zahtjeva, ***osim ako bi to negativno utjecalo na cjelovitost istražnog postupka.***
6. Države članice osiguravaju da podnositelji zahtjeva imaju mogućnost podnošenja potpunog zahtjeva za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje kojima se dopunjuju skraćeni zahtjevi iz stavka 1. predmetnim nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje, ***tek*** nakon što je Komisija ta tijela obavijestila da u navedenom predmetu uopće ili djelomično ne namjerava djelovati. ***Komisija će***

redovito izvješćivati dotična nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje o trenutačnom stanju i odluku donijeti bez odgode. Države članice osiguravaju da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje imaju ovlasti odrediti razuman rok u kojem je podnositelj zahtjeva dužan dostaviti potpuni zahtjev zajedno s odgovarajućim dokazima i informacijama.

7. Ako podnositelj zahtjeva podnese potpuni zahtjev u skladu sa stavkom 6. u roku koji je odredilo nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje, države članice osiguravaju da se informacije iz zahtjeva smatraju dostavljenima u vrijeme podnošenja skraćenog zahtjeva. Ako podnositelj zahtjeva podnese skraćeni zahtjev najkasnije 5 radnih dana nakon podnošenja zahtjeva za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje Komisiji, smatra se da je skraćeni zahtjev podnesen u vrijeme kada je zahtjev za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje podnesen Komisiji.

Članak 22.

Interakcija između programâ oslobađanja od kazne ili njezina smanjenja i izricanja kazni fizičkim osobama

Države članice osiguravaju da sadašnji i bivši zaposlenici i direktori poduzetnika koji tijelima za tržišno natjecanje podnose zahtjev za oslobađanje od kazni uživaju *potpunu i trenutačnu* zaštitu od kaznenih i upravnih kazni te kazni izrečenih u nekaznenim sudskim postupcima zbog njihova sudjelovanja u tajnom kartelu na koji se zahtjev odnosi, *među ostalim u prekograničnim slučajevima, pod isključivim uvjetom da* ti zaposlenici i direktori aktivno surađuju s predmetnim tijelima za tržišno natjecanje, a zahtjev za oslobađanje od kazni podnesen je prije *nego su nadležna tijela država članica obavijestila zaposlenike i direktore o* kaznenom postupku.

POGLAVLJE VII.

UZAJAMNA POMOĆ

Članak 23.

Suradnja između nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje

Države članice osiguravaju da kada nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje provode inspekciju u ime drugih nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje u skladu s člankom 22. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003, službene osobe i osobe u njihovoj pratnji koje je ovlastilo nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje podnositelj zahtjeva imaju pravo prisustvovati i aktivno pomagati nacionalnom tijelu za tržišno natjecanje primatelju zahtjeva pri provođenju inspekcije izvršavanjem ovlasti iz članka 6. i 7.

Članak 24.

Zahtjevi za obavješćivanje o preliminarno utvrđenim činjenicama i odlukama

1. Ne dovodeći u pitanje nijedan drugi oblik obavješćivanja koje izvršava nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje u državi članici koja je zatražila pomoć u skladu s pravilima na snazi u toj državi članici, države članice osiguravaju da tijelo primatelj zahtjeva, na zahtjev tijela podnositelja zahtjeva te u njegovo ime, obavješćuje poduzetnike adresate o preliminarno utvrđenim činjenicama o navodnim povredama članka 101. i 102. UFEU-a i o odlukama o primjeni tih članaka, kao i o dokumentima koji se odnose na izvršenje odluka kojima se izriču novčane kazne ili periodični penali.
2. Tijelo primatelj zahtjeva osigurava da se obavješćivanje u državi članici od koje je zatražena pomoć izvršava u skladu s nacionalnim propisima i upravnim praksama na snazi u državi članici od koje je zatražena pomoć.

Članak 25.

Zahtjevi za izvršenje odluka kojima se izriču novčane kazne ili periodični penali

1. Države članice osiguravaju da tijelo primatelj zahtjeva na zahtjev tijela podnositelja zahtjeva izvršava odluke kojima se izriču novčane kazne ili periodični penali koje je u skladu s člancima 12. i 15. donijelo tijelo podnositelj zahtjeva. To se primjenjuje samo ako:
 - a) poduzetnik protiv kojeg su novčana kazna ili periodični penal postali izvršivi nema pravnu prisutnost u državi članici tijela podnositelja zahtjeva ili
 - b) očito je da poduzetnik protiv kojeg se može izvršiti naplata novčane kazne ili periodičnih penala ne raspolaže dovoljnim sredstvima u državi članici tijela podnositelja zahtjeva.
2. Tijelo primatelj zahtjeva osigurava da se provedba u državi članici od koje je zatražena pomoć izvršava u skladu s nacionalnim propisima i upravnim praksama na snazi u državi članici od koje je zatražena pomoć.
3. Tijelo podnositelj zahtjeva može dostaviti zahtjev za izvršenje samo ako je odluka kojom se omogućuje izvršenje u državi članici koja je zatražila pomoć konačna i protiv nje se više ne može podnijeti žalba redovnim pravnim sredstvima ***i ako je poduzelo sve razumne korake za provedbu tih odluka na svom državnom području.***
4. Pitanja o rokovima zastare uređena su zakonima na snazi u državi članici koja je zatražila pomoć.
5. Tijelo primatelj zahtjeva nije obvezno izvršiti odluke u skladu sa stavkom 1. ***ako tijelu podnositelju zahtjeva može iznijeti utemeljene razloge koji pokazuju da*** je to u očitoj suprotnosti s javnim poretkom države članice za koju je zatraženo izvršenje.

Članak 26.

Sporovi u vezi sa zahtjevima za obavješćivanje i izvršenje odluka kojima se izriču novčane kazne ili periodični penali

1. Sporovi u pogledu zakonitosti mjere o kojoj se obavješćuje ili odluke kojom se izriču novčane kazne ili periodični penali u skladu s člancima 12. i 15. koje je donijelo tijelo podnositelj zahtjeva u nadležnosti su nadležnih tijela države članice koja je zatražila pomoć i na njih se primjenjuju nacionalna pravila te države.
2. Sporovi u pogledu mjera izvršenja poduzetih u državi članici od koje je zatražena pomoć ili valjanosti obavješćivanja koje je izvršilo tijelo primatelj zahtjeva u nadležnosti su nadležnih tijela države članice od koje je zatražena pomoć i na njih se primjenjuju nacionalna pravila na snazi u toj državi.

Članak 26.a

Dijeljenje troškova između nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje

Države članice osiguravaju da nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje koja zatraže pomoć na zahtjev tijela primatelja zahtjeva izvršavaju sljedeće:

- a) snose sve razumne dodatne troškove, uključujući troškove prevođenja i administrativne troškove, koji se odnose na radnju poduzetu sukladno člancima 23. i 24.;***
- b) dopuštaju tijelu primatelju zahtjeva da nadoknadi sve razumne administrativne troškove s pomoću naplaćene novčane kazne ili penala koji se odnose na radnju poduzetu sukladno članku 25.***

POGLAVLJE VIII.

ROKOVI ZASTARE

Članak 27.

Suspenzija rokova zastare za izricanje kazni

1. Države članice osiguravaju suspendiranje rokova zastare za novčane kazne ili periodične penale koje izriču nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje u skladu s člancima 12. i 15. tijekom trajanja postupka pred nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje drugih država članica ili pred Komisijom u vezi s povredom koja se odnosi na isti sporazum, odluku udruženja poduzetnika ili usklađeno djelovanje. Suspenzija se počinje primjenjivati od obavijesti o prvoj službenoj istražnoj radnji upućenoj poduzetniku koji je predmet postupka. Zaključuje se na dan kada predmetno tijelo zaključi postupak i o tome obavijesti predmetnog poduzetnika. Trajanje razdoblja suspenzije ne dovodi u pitanje rokove apsolutne zastare predviđene nacionalnim pravom.
2. Rokovi zastare za izricanje novčanih kazni ili periodičnih penala suspendiraju se sve dok je odluka tijela nadležnog za tržišno natjecanje predmet postupka koji je u tijeku pred žalbenim sudom.
- 2.a Komisija osigurava da se obavijest o početku službene istražne radnje u postupku koju je uputilo nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje iz članka 11. stavka 3. Uredbe 1/2003 stavlja na raspolaganje nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje drugih država članica u okviru sustava Europske mreže za tržišno natjecanje.*

POGLAVLJE IX.

OPĆE ODREDBE

Članak 28.

Uloga nacionalnih upravnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje pred nacionalnim sudovima

1. Države članice koje imenuju i nacionalno upravno tijelo za tržišno natjecanje, nadležno za istraživanje povreda članka 101. ili članka 102. UFEU-a, i nacionalno sudsko tijelo za tržišno natjecanje, nadležno za donošenje odluka o utvrđivanju povrede i/ili izricanju kazne, osiguravaju mogućnost da nacionalno upravno tijelo za tržišno natjecanje može izravno pokrenuti postupak pred nacionalnim sudskim tijelom za tržišno natjecanje.
2. Ako nacionalni sudovi djeluju u postupcima protiv odluka o izvršenju nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje o primjeni članka 101. ili članka 102. UFEU-a, države članice osiguravaju da je nacionalno upravno tijelo za tržišno natjecanje u potpunosti ovlašteno sudjelovati u tim postupcima kao tužilac ili tuženik te da uživa ista prava kao i osobe javnog prava u tim postupcima.

Članak 29.

Ograničenja u pogledu upotrebe informacija

1. Informacije prikupljene na temelju odredaba ove Direktive trebaju se upotrebljavati samo u svrhe za koje su prikupljene. One se ne bi trebale upotrebljavati za izricanje kazni fizičkim osobama. ***Ovim se stavkom ne dovode se u pitanje bilo kakve obveze u skladu s nacionalnim kaznenim pravom.***
 - 1.a ***Države članice osiguravaju da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje, njihove službene osobe, zaposlenici i druge osobe koje rade pod nadzorom navedenih tijela ne smiju otkriti informacije koje su pribavili u skladu s ovom Direktivom i na koje se odnosi obveza čuvanja poslovne tajne.***

2. Države članice osiguravaju da se pristup izjavama u svrhu oslobađanja od kazni ili njihova smanjenja ili prijedlozima za nagodbu odobrava samo za potrebe učinkovitog ostvarivanja prava na obranu u postupcima pred nacionalnim tijelom nadležnim za tržišno natjecanje. Države članice osiguravaju da informacije preuzete iz predmetnih izjava u svrhu oslobađanja od kazni ili njihova smanjenja ili zahtjeva za nagodbu može upotrebljavati stranka kojoj je odobren pristup spisu samo ako je to nužno za potrebe učinkovitog ostvarivanja prava na obranu u postupcima pred sudovima država članica u predmetima koji su izravno povezani s predmetom za koji je pristup odobren, a odnose se na sljedeće:
 - a) raspodjelu novčane kazne među sudionicima kartela koju im je zajednički i pojedinačno izreklo nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje ili
 - b) reviziju odluke kojom je nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje utvrdilo povredu članka 101. UFEU-a ili odredbi nacionalnog prava tržišnog natjecanja.
3. Države članice osiguravaju da se sljedeće kategorije informacija dobivenih u postupcima pred nacionalnim tijelom nadležnim za tržišno natjecanje ne upotrebljavaju u postupcima pred nacionalnim sudovima sve dok nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje ne zaključi svoj postupak protiv svih stranaka u istražnom postupku donošenjem odluke iz članka 9. ili članka 11. ili na drugi način okonča svoj postupak:
 - a) informacije koje su pripremile druge fizičke ili pravne osobe izričito za postupak nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje i
 - b) informacije koje je nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje sastavilo i dostavilo strankama tijekom postupka.
4. Države članice osiguravaju da se izjave u svrhu oslobađanja od kazni ili njihova smanjenja razmjenjuju isključivo između nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje u skladu s člankom 12. Uredbe (EC) br. 1/2003:
 - a) uz suglasnost podnositelja zahtjeva ili

- b) ako je i tijelo primatelj primilo zahtjev za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje od istog podnositelja zahtjeva u vezi s istom povredom kao i tijelo koje prenosi informacije, pod uvjetom da podnositelj zahtjeva u vrijeme prijenosa informacije nema mogućnost povući informacije koje je dostavio tom tijelu primatelju ili
- c) ako se tijelo primatelj pismeno obvezalo da informacije koje su mu prenesene, kao i bilo koje druge informacije koje dobije nakon trenutka prijenosa koji je utvrdilo tijelo koje prenosi informacije, to tijelo ili drugo tijelo kojem su informacije naknadno proslijeđene neće upotrijebiti za izricanje kazni podnositelju zahtjeva ili drugoj pravnoj ili fizičkoj osobi obuhvaćenoj povoljnim postupanjem koje je ponudilo tijelo koje prenosi informacije na temelju zahtjeva koji je u okviru programa oslobađanja od kazne ili njezina smanjenja tog tijela podnio podnositelj ili bilo koji sadašnji ili bivši zaposlenik navedenih osoba;

pod uvjetom da je zaštita od javne objave informacija koju je odobrilo nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje primatelj jednakovrijedna zaštiti koju pruža nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje koje prenosi informacije.

- 5. Ako tijelo nadležno za tržišno natjecanje prenosi informacije koje mu je dobrovoljno dostavio podnositelj zahtjeva u skladu s člankom 12. Uredbe (EZ) br. 1/2003 bez suglasnosti podnositelja zahtjeva, država članica osigurava da nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje koje je primatelj *može* ispuniti *kriterije* iz stavka 4. točke (c).
- 6. Stavci 2. do 5. primjenjuju se bez obzira na oblik podnošenja izjava u svrhu oslobađanja od kazni ili njihova smanjenja u skladu s člankom 19.

Članak 30.

Dopuštenost dokaza pred nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje

Države članice osiguravaju da vrste dokaza koje su dopuštene kao dokazi pred nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje obuhvaćaju dokumente, usmene izjave, snimke i sve druge predmete koji sadržavaju informacije, bez obzira na medij na kojem su informacije

pohranjene.

Članak 31.

■ Europska mreža za tržišno natjecanje

1. Troškovi Komisije u vezi s održavanjem i razvojem Europske mreže za tržišno natjecanje i suradnje unutar Europske mreže za tržišno natjecanje pokrivaju se iz općeg proračuna Unije u granicama raspoloživih sredstava.
2. *Europska mreža za tržišno natjecanje prema potrebi objavljuje korisne preporuke i najbolje prakse različitih nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje u pogledu neovisnosti, sredstava, ovlasti, kazni i međusobne pomoći.*

POGLAVLJE X.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 32.

Prenošenje

1. Države članice stavljaju na snagu zakone i druge propise koji su potrebni radi usklađivanja s ovom Direktivom najkasnije do [dvogodišnje razdoblje za prenošenje]. One Komisiji odmah dostavljaju tekst tih odredaba.

Kada države članice donose te odredbe, one sadržavaju upućivanje na ovu Direktivu ili se na nju upućuje prilikom njihove službene objave. Države članice određuju načine tog upućivanja.

2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih odredaba nacionalnog prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 32.a

Preispitivanje

Komisija do ... [sedam godina nakon donošenja Direktive] podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću o prijenosu i provedbi ove Direktive te mu po potrebi prilaže odgovarajući zakonodavni prijedlog.

Članak 33.

Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 34.

Adresati

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Europski parlament

Predsjednik

Za Vijeće

Predsjednik